

Sultánska
zlatá minca

Hornonitrianske múzeum v Prievidzi disponuje viac ako 150 tureckými mincami vo fonde numizmatiky. Väčšia časť mincí je datovaná od 18. do 20. storočia. Mince sú typicky elegantné a detailne prepracované spolu s osmanskými motívami a kaligrafickým písmom. Z obsahového hľadiska nesú legendy väčšinou meno osmanského sultána s patričnými titulmi a epitetami, ako aj náboženské formuly. Meno panovníka sa často objavuje vo forme zvanej tughra, čo je podpisová štylizácia, ktorá sa používala na oficiálnych dokumentoch. Vyrazený letopočet pod podpisom je podľa islamského kalendára. Jeho základom je 12 lunárnych mesiacov. Islamský letopočet sa začína rokom 622 n. l., keď došlo k hidžre – odchodu proroka Mohameda z Mekky do Mediny. Tento letopočet sa označuje ako AH (Anno Hegire). Islamský kalendár je lunárny, takže jeden rok má približne 354 dní, čo je asi o 11 dní menej než v gregoriánskom kalendári. Z tohto dôvodu sa islamské dátumy každý rok posúvajú približne o 11 dní skôr v rámci gregoriánskom kalendára a postupne prechádzajú všetkými ročnými obdobiami.

1. Tuğ – tri tugry predstavujú nezávislosť
2. Zülfe – vetvy v tvare písmena S, ktoré fúkajú od východu na západ ako pohyb Osmanov
3. Hançer – táto časť predstavuje meč, znak moci a sily
4. Sere – v tejto časti je sultánovo meno napísané osmanským písmom
5. Beyze – vajcovité tvary naľavo od tughra, pričom vonkajšia väčšia slučka pravdepodobne predstavuje Stredozemne more a vnútorná menšia slučka Čierne more, ktorému sultán vládol

Menový systém zahŕňal niekoľko druhov mincí vrátane tých, ktoré boli vyrobené z medi, bronzu, striebra a zlata. Osmanská ríša čelila mnohým výzvam vyplývajúcim z veľkosti ríše a jej polohy. Ekonomika nebola uzavretým ani dobre kontrolovaným subjektom. Od Balkánu po Egypt, od Kaukazu po Maghrib, rôzne regióny ríše boli zapojené do obchodných vzťahov so vzdialenými časťami Starého sveta. Balkán napríklad obchodoval so strednou a východnou Európou a cez Čierne more. Egypt bol na druhej strane prepojený s Indickým oceánom a obchodom južnej a juhovýchodnej Ázie. Tieto ďalekosiahle obchodné väzby veľmi sťažovali kontrolu pohybu kovov a udržiavanie menovej stability. Okrem toho sa Osmanská ríša nachádzala na hlavných obchodných cestách medzi Áziou a Európou. Vydávanie mincí sa už od staroveku považuje za dôležitý symbol vzrchovanosti v oblasti Stredomoria.

Murad III. sa narodil 4. júla 1546 v Manise ako syn sultána Selima II. a Narbanu Sultan. V mladosti získal kvalitné vzdelanie v oblasti islamského práva, literatúry a správy ríše. Pred nástupom na trón pôsobil ako správca provincie Manisa. Po smrti svojho otca v roku 1574 sa stal osmanským sultánom a podľa vtedajších zvyklostí nechal popraviť svojich bratov, aby zabránil bojom o trón. Počas svojej vlády sa výrazne opieral o veľkovezírov a vplyv žien z háremu, najmä svojej matky a manželky Safiye Sultán, čo viedlo k oslabeniu centrálnej moci a rastu korupcie. Za jeho vlády viedla Osmanská ríša vojny s Perziou, v ktorých získala nové územia, a ku koncu Muradovho života sa začal aj dlhý konflikt s Habsburgovcami. Vysoké vojenské výdavky spôsobili ekonomické problémy, infláciu a nespokojnosť obyvateľstva i armády.

Osmanská ríša, Murad III., sultani altin, AH 982 (1574/1595)

Líc: sul ān murād bin | salīm khān ʿazza |
na ruhu uriba fī | mi rsana | 982
„Sulán Murad, syn Selima Chána, nech je
jeho víťazstvo slávne, razené v Egypte,
roku 982.“

Rub: sul ān al-barrayn | wa chāqān al-
ba rayn | al-sul ān bin | al-sul ān
„Sultán dvoch krajín a chagán dvoch morí,
sultán, syn sultána“
Na rube nápis „sultán dvoch krajín“
odkazuje na Európu a Áziu, zatiaľ
čo „chagán dvoch morí“ sa vzťahuje
na Čierne more a Egejské more. Tituly
chán a chagán slúžia ako pripomienka
stepného nomádskeho pôvodu
osmanskej dynastie.

Obr. 1 Murad III. [online]. 2015-11-20 [cit. 2026-02-10] Dostupné na internete:
<<https://www.dailysabah.com/arts/portrait/mighty-sovereigns-of-ottoman-empire-sultan-murad-iii>>.

Obr. 2 Tughra of Murad III. In: Wikipédia: Slobodná encyklopédia [online]. [cit. 2026-04-13]
Dostupné na internete:
<https://sk.wikipedia.org/wiki/Murad_III.#/media/S%C3%BAbor:Tughra_of_Murad_III.svg>